

VÆRØYPOSTEN - HØSTEN 2013

Utgiver Værøy kommune Redaktør Erling Skarv Johansen

www.varoy.kommune.no Mail: erling.skarv.johansen@varoy.kommune.no

Tlf. 48199927/75420608 Kto.nr for abonnement(150/året): 4662.70.40849

KOMMUNAL INFO OG NYHETER

Redigering og bilder ved Erling Skarv Johansen

Til Værøypostens lesere vil jeg som Ordfører og Politiker komme med en liten presisering etter kommunestyrets vedtak i sak 33/13 "Godkjenning av forprosjekt for ny Svømmehall".

Vedtaket som ble vedtatt med 9 mot 4 stemmer er som følger: bassengprosjektet legges inntil videre på is inntil vi har en økonomiplan i balanse. Det viste seg dessverre at med et låneopptak i størrelsesorden på 40 mill til basseng, var det i økonomiplanen en underdekning på 4,5 mill og da var ikke driften lagt inn og dermed vil underdekningen blitt enda større.

I 2012 har vi avdekket et **stort investeringsbehov** i bygninger som ikke er tatt med i økonomiplanen. Dette er investeringer som må gjennomføres for å bringe deler av skolen, barnehage, og sykehjemmet i lovpålagt stand. Dette vil igjen si at kommunen vil ha et stort **omstillingsbehov** for å møte de økonomiske utfordringer kommunen står ovenfor i årene framover. Denne omstillingen må alle ta del i både ansatte og politikere, gjennom gode prosesser og samarbeid med å ta ned driften skulle det fortsatt være mulig å bygge basseng på Værøy, samtidig som vi ivaretar gode tjenester både for skole, barnehage og sykehjem. Disse tjenestene er som alle vet lovpålagte.

Håper dette ble litt oppklarende, og for all del vi har ikke som politikere avsluttet bygging av basseng for våre innbyggere. Med ønske om fortsatt fine høstdager. (Ordfører Harald Adolfsen)

Lørdag 12.oktober ble det arrangert høstfest for ansatte i Værøy kommune, samt kommunestyret.

I den anledning ble det utdelt **erkjenningsgaver** for lang og tro tjeneste. På bildet er Ingvild Stordal og Inghild Thomassen som får en oppmerk-somhet av ordføreren for 25 års tjeneste. Anne-Margrethe Ofte Arntsen, Bente Andreassen, Herborg Marthinussen og Turid Johansen var ikke til stede på arrangementet.

Bilde til venstre er fra Fylkesmannens økonomikurs på Værøy for kommune-styre og kommuneadministrasjon

Foreløpig statsbudsjett for 2014 vil gi Værøy 57,16 mill. i frie inntekter hvorav rammetilskudd utgjør 38,65 mill. og de resterende 18,51 mill. er skatteinntekter.

"UT PÅ TUR - ALDRI SUR" - intervju ved Karianne Steen - Nytilsatt leder av Lofoten Friluftsråd

v/Erling Skarv Johansen

VP har intervjuet nytilsatt leder for det nyopprettede Lofoten Friluftsråd:

Hvilken erfaringsbakgrunn har du som vil være viktig i den nye stillingen? Jeg har en allsidig bakgrunn fra studier i idrett, friluftsliv og kulturledelse. I studietida jobbet jeg som informasjonskonsulent i Den Norske Turistforening - og siden har jeg vært kulturkonsulent i Vågan (med ansvar for bl.a. FYSAK og friluftscamp for ungdom i Lofoten). De siste fem åra har jeg vært altnulig-kvinne på Svalbard (idrettskoordinator, vikarlærer, økonomimedarbeider m.m.). Jeg vil si det har gått en rød tråd gjennom det meste jeg har gjort - og den tråden ble veldig tydelig da stillinga i Lofoten friluftsråd ble lyst ut!

Hvordan vil innbyggerne i Lofoten merke at det er opprettet et slikt råd?

De fleste har synspunkter om friluftsliv og natur, enten de går på tur eller ikke. Lofoten friluftsråd skal være synlig og tilgjengelig for innspill og ideer. Vi skal ikke finne opp kruttet på nytt, men koble gode ressurser og skape en helhetlig oversikt over friluftsmulighetene i hele Lofoten. Ved god informasjon og spredte arrangementer skal vi vise folk at terskelen for å dra på tur ikke trenger å være så høy.

Viktigste grunn for å få folk til å bruke naturen mer?

Fordi det gir roser på kinn og opplevelser i sinn! Friluftsliv gir god helse, gode øyeblikk - og det gjør oss glad i naturen som evner å by på alt dette.

Hva synes du vi lokalt kan gjøre for å få folk ut i friluft?

Fortsette det gode arbeidet dere gjør. Få gode ambassadører for fellesturer med innbyggerne, og markedsføre turene godt. Ta bort fokus på prestasjon, senk terskler, ha det hyggelig!

Førsteintrykket av Værøy? Natur? Tilrettelegging friluftsliv?

Værøy er en perle!!! Kommer tilbake med unger, gubbe, telt og sykler til sommeren! Tilrettelegging for friluftsliv i form av fine skilt og greie kart er bra. Kunnskapsnivå og engasjement blant kommunens ansatte er høyt. Men som dere selv sier, er det fortsatt behov for mer skilting, bedre turkart, og kanskje noen flere arrangementer som kan samle folk til nye opplevelser av hjemmeplassen.

Spesielle steder på øya som du "falt for"? Lyst å komme tilbake hit?

Jeg sov i telt på Nordland, og kommer gjerne tilbake dit for å høre bølgenes brus. Og kjøpe sjokolade! Videre ble jeg veldig nysgjerrig på den fraflytta bosetningen Måstad. På den fine, litt utilgjengelige badestranden "Puinn Sanden". Og så blir jeg jo alltid litt gira på å utforske toppene jeg ser; det er en svakhet jeg har...

Øyas egnethet for friluftsliv?

Perfekt. Sykling, toppturer, fjæreturer. Et lite, nydelig kinderegg

Hvem kan ta kontakt med friluftsrådet?

Alle! Vi blir veldig glad for tanker og innspill rundt alt som måtte vedrøre friluftsliv på Værøy og ellers i Lofoten.

Vi har opprettet en egen facebookgruppe (Lofoten friluftsråd), og folk kan nå meg på Karianne@lofotenfriluft.no eller tlf 91712504.

FESTIVALSOMMER 2013 Foto: Leif Arne Olaussen og Erlina Skarv Johansen

Sommeren 2013 går trolig over i historien som en av de aller beste noensinne når det gjelder sol og varme på Værøy.

Dessverre hadde vi ikke værgudene helt på vår side under sommerens festivaler og selve Værøydagene, men det var likevel bra oppmøte på de fleste av aktivitetene.

Fiskefestivalen i Vågen var uheldige med været, men fikk likevel gjennomført planlagte aktiviteter og hadde godt oppmøte og god stemning.

Værøyfestivalen hadde i år Vikingarne som det store trekkplasteret, men lokale krefter fikk også prøvd seg og med veldig god respons fra publikum.

Værøy Mannskor - «still going strong». Her under åpningen av Værøydagene på Idrettshuset.

Fra utstillingene: June fra Laukvik med foto

Aina med populær mannekengoppvisning

Rekordforsøk i Marshmallowspising

Værøydagene inneholdt bl.a. utstillinger, åpen dag, konserter, fisketur, mannekeng-oppvisning, VM i marshmallow, torskehaukasting, rokonkurranser m.m.

FRISK SATSING HOS JARLE BERGS SØNNER

TEKST OG BILDER VED ERLING SKARV JOHANSEN

VP har intervjuet styreleder Trond Berg hos firmaet Jarle Bergs Sønner as som i høst har investert i nybygg i forbindelse med eksisterende lokaler i Vågen.

Nyanlegget er et produksjonsbygg og kantine/garderobebygg og er på totalt 1150m². Entreprenør har vært Overhalla Betongbygg og den totale kostnadsrammen ble på 17 millioner. Tilskudd og lån fra Innovasjon Norge har vært helt avgjørende for finansieringen. Trond sier at så langt har både fremdrift og byggeprosessen vært som planlagt.

Lokalene skal brukes til den tradisjonelle produksjon samt nisjeprodukter som de ønsker å satse på i fremtiden. Det er også med hensyn til de krav som allerede er og kommer fra mattilsynet for produksjon av fiskevarer. I tillegg til mer rasjonell drift - blir produksjons kapasitet og mottakskapasitet betydelig større og åpner for mange flere muligheter for produksjonstyper. Trond sier videre at det vil komme mere ferdigvarer fra dem i fremtiden.

Han sier at årets tørrfisksalg har gått noe tregt med mye uro i markedet. Han ser for seg at situasjonen ikke blir enklere på kort sikt. Dette i motsetning til et våre andre satsingsområder: utvannet tørrfisk hvor vi ser et stort potensiale. Mange restauranter har tørrfisken deres som signatur- rett og den er utrolig populær. De jobber også med utvikling av saltfisk Loins på Italia, Sverige og dette produktet er stadig mere etterspurt i Norge.

Styrelederen sier at på fartøysiden vil Johan Berg få styrket kvotegrunnlaget da man flytter noen kvoter fra Sommarøyværing som vil bli solgt ut av rederiet i 2014. De er også i forhandlinger av kjøp av ytterlige kvoter på torsk, sild og makrell for å styrke driftsgrunnlag på fartøyene Johan Berg og Hilde. Mht. utsiktene for 2014 - blir det stor nedgang på Kvote NVG Sild, kanskje 25 %. Torskekvote blir vel uendret, men kanskje blir det en liten oppgang på pris. Makrell får en betydelig oppgang kvotemessig. Så man kan vel si at 2014 totalt sett trolig blir et tøft år for fiskerinæringa.

Mht. sysselsettingen i selskapet sier Trond at på båtsiden har de i dag 17 ansatte mens til neste år det 3 færre årsverk pga. salg av Sommarøyværing. Når det gjelder driften av Notbøteriet blir noen jobber utført for andre rederi, men mest til eget bruk. Årets sildefiske har vært tilfredstillende, men med litt lavere pris enn forventet. Iflg. medeier og skipper Børre Berg har kvoteutviklingen for Johan Berg når det gjelder NVG sild - gått ned fra 1800 tonn i 2012 til 1500 tonn i år og i 2014 regner de med en ytterlige nedgang. Kanskje havner de på rundt 1200t uten prisoppgang - så det blir betydelige nedgang i fangstinntekter på sild. Sildekvoten ble fisket i Vesterålen/Lofoten og med full last har de ca 360 tonn om bord. Hele sildekvota ble i år som tidligere år levert til Lofoten Viking.

Av spesielle utfordringer sier Trond at transportkostnader på fersk fisk slår veldig negativt ut (hele kr 1,20 pr kg råstoff levert til Bodø). Ellers synes han det er stort sett mye positivt som skjer her ute på øya vår og mange som satser, så det ser bra ut for Værøy fremover. Forbedring av infrastrukturen med både sikker internettforbindelse og strøm - sammen med nylig utført ekstramudring vil også være med å bidra positivt.

Styreleder og notbas Trond Berg

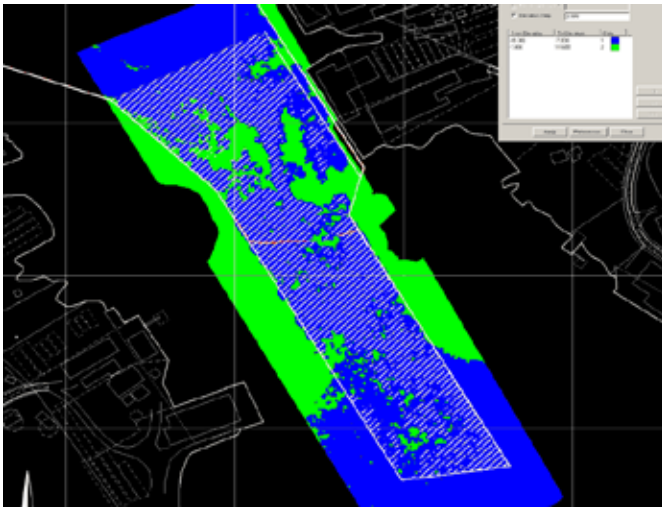
Fra sildefiske(foto:Trond Berg)

Godt humør på Notbøteriet

VEDLIKEHOLDSDMUDRING PÅ VÆRØY

Tekst ved Prosjektleder Olav Marius Jensen/Kystverket Redering/bilder: Erling Skarv Johansen

Bakgrunnen for mudringen:

Havna i Sørlandsvågen ble utdypet i mellom 2006-2008. Enkelte steder holdt ikke dybdeforholdene etter utdyping de krav som var satt i forhold til dimensjonerende fartøy.

Dette kan være at bunnsedimenter har svellet opp i ettertid, eller andre forhold. Mudringen siktet på å gi rett dybde i innseilingsområdene med de minste dybdene og størst risiko for fartøy. Det er også mudret noe stein fra et område foran kai til Lofoten Viking i Røssnesvågen.

Værøy kommune ønsket at tidligere lovte dybde -8,0 sjøkartnull, skulle tilfredstilles for aktuelle område.

Bildet viser området før utdyping. Grønne felt er grunnere enn -8m fra sjøkartnull.

Miljøundersøkelser fra området viste at det var forurensede sedimenter i havna. Kravet fra fylkesmannen var da at massene ble plassert i et strandkant-deponi utført som et miljødeponi, med duk og tildekking med rene masser.

Det ble antatt en anleggsperiode på ca 2 uker. Værforhold og tekniske problemer har gjort at arbeidet ble noe forsinket. Kostnad for prosjektet er beregnet til ca 4 - 4,5 mill. kroner.

"HEISATUR" FOR ELDRE TIL ANDENES

BILDER OG TEKST: ERLING SKARV JOHANSEN

Etter lang planlegging var det 23. august endelig klart for årets utgave av tur i regi av "Den kulturelle Spaserstokken". For første gang var det lagt opp til overnattingstur - og Andenes var bestemmelsesstedet med mange stopp underveis. Reisefølget bestod av 27 eldre og pensjonister i alle aldre. Undertegnede var reiseleder, men fikk god hjelp av bl.a. av Ove Olaussen, Ole Kvalnes og Judit Adolfsen når det gjaldt underholdning. Dagen før avreise var det kuling og melding på storm dagen etter at vi var tilbake. Men som tidligere turer var vi heldige med været. Strålende høstvær og periodevis sol og vindstille hele turen. Etter en problemfri overfart fredag kveld med nyferja til Moskenes - ble vi møtt av en hyggelig sjåfør med 52 seters buss innleid for hele turen fra Arctic Buss. Første etappe gikk til Leknes hvor det ble overnatting på Best Western hotell.

Vestfjorden i "hvilemodus". Den karakteristiske profilen av Værøy i bakgrunnen.

Etter en god natts søvn og solid frokost - overtok den muntre nederlandske sjåføren Hans (som også var sjåfør forrige gang vi var på tur) og kursen ble satt mot Andenes og stemningen steg raskt til nye høyder. Underveis ble det naturlig nok noen småstopp og dopauser - før vi etter hvert ankom Sigerfjord hvor vi hadde avtalt lunsj i de gamle og tradisjonsrike lokalene "Naustet" til rederiet Hindø dampskipsselskap.

Her fortalte en av grunnleggerne etterkommere om Sigerfjords rike historie og lansperiode for rundt 100 år siden da det bodde opptil 600 menesker der og stedet var nest størst i Vesterålen. Hindø var pioner innenfor det rike silde-fisket på den tiden og var først ute med snurpenot i Norge.

Turen fortsatte så langs den utrolig flotte yttersia av Andøya med sine vakre strender, store myrområder og mange småsteder underveis. Det ble en lengre stopp i det kjente og vakre fiskeværret Bleik hvor store deler av bebyggelsen ble ødelagt i en storm i 1925.

Polarmuseet på Andenes var neste stopp og her fikk vi møte det kvite polarlandskapet med isbjørn, sel og polarrev. Gjennom foto, gjenstander og en rekonstruert fangststasjon fikk vi se hvordan fangstmannen og andværingen Hilmar Nøis levde under sine 38 overvintringer på Svalbard.

På returen etter overnatting på Andenes gikk turen videre på innersia av Andøya og stopp i Stokmarknes med omvisning av daglig leder på Hurtigrutemuseet. Museet fylte 20 år i år og har bygd opp en imponerende samling av gjenstander fra hurtigrutedriften, men sliter stadig med driften pga. liten støtte fra det offentlige som ikke synes å se verdien av å ta vare på de rike tradisjonene til kystens "nervetråd". Stiftelsen har likevel lagt ned et fantastisk arbeid i å samle og bevare hurtigrutas historie for ettertiden.

Etter besøket på Hurtigrutemuseet var det lunsj og deretter ble kursen satt mot Fiskebøl for å ta ferja tilbake til Lofoten igjen. På Ramberg gjestegård ble det som vanlig felles middag i trivelige omgivelser. Så videre til Moskenes og hjemtur i flott høstvær. Bortsett fra et par gjenglemte mobiler underveis gikk turen helt som planlagt selv om det hadde vært ønskelig med flere stopp og bedre tid. Humøret var på topp hele turen (noen ganger litt i overkant), noe som vel kanskje fremgår av bildene. Vil vi her benytte anledningen til å takke sponsorene for støtte til turen: Torghatten, Fiskarkvinnelaget, Grunneierlaget, Lofoten Viking og eldrerådet. Hvis vi det er interesse for det - kan det bli gjentakelse av fjorårets shoppingtur før jul.

"UGLER I MOSEN" PÅ VÆRØY tekst/foto Simon Rix

Redigert av Erling Skarv Johansen

Bilder av Haukuglen

Det var den tiden av året igjen. I slutten av september ble Værøy invadert av rare grønnkledde vesener som gikk rundt øya og lette etter uventet oppdagelser i hager og kratt. Nei det var ikke romvesener - men **fuglekikkere** som på tredje året på rad var på leting etter vindblåste sjeldne fugler.

I år var det fuglekikkere på øya fra 20. september til 4. oktober og østlige vinder i begynnelsen av perioden produserte en ren strøm av interessante fugler. Det var tre arter som dukket opp på Værøy i rekordantall og som vil sikkert også har blitt lagt merke til av flere enn bare de som er fugleinteresserte: **Haukugle** var sett flere steder rundt øya både på sør og nord og hele 9 individer var sett 22. september. Denne uglen, som jakter på dagtid og ikke viser frykt for mennesker, kunne lett sees sittende på toppene av lysstolper og trær rundt Marka hvor den lette etter mat.

Perleugle

Hornugle

Flaggspetter også dukket opp i rekordantall med minst 20 fugler registrert og de kunne ble sett på husvegger og næringsøkende på bakken i mangel på store trær.

Gulbrynsanger var den fuglen som vakt mest oppsikt for de grønne kledde. Hele 160 eksemplere ble sett 22. september og dette er en **Europarekord** for denne sibirske hekkende arten (ble fanget opp av NRK, se <http://www.nrk.no/nordland/vaeroy-knuste-europeisk-fuglerekord-1.11274474>).

Av andre sjeldne arter som var sett kan det nevnes blant annet blåstjert, sibirpiplerke, båndkorsnebb, **turteldue** og tartarpiplerke. Med sånne navn er det ikke vanskelig å skjønne at disse er ikke vanlig norske arter! Ugler er ikke forventet på Værøy men i tillegg til de haukuglene som posert rundt øya var det også sett både **perleugle** og **hornugle**. Disse to arter var ikke så lett å få øye på men var like tillitsfulle

båndkorsnebb

gulbrunsanger

og tillot mennesker å komme nær dem. I år var det Røst som vant når det gjelder hvor mange forskjellige sjeldne arter som ble sett -men med en europarekord for Værøy mht. gulbrynsanger kan det sies at resultatet ble uavgjort.

FREMTID MED COOP PRIX - VEIEN FREMOVER

Bilder Erlina Skarv Johansen og Rita Adolfsen

Tekst: Erlina Skarv Johansen

VP har intervjuet den nytilsatte bestyrer for Coop på Værøy - **Tore Frantzen** fra Bodø. Han har bred yrkeserfaring som både servitør, bartender og restaurant-sjef på hurtigruten (ansvar for hele hotelldriften ombord).

Han ser frem til den nye jobben som byr på mange **utfordringer** spesielt siden Coop Marked skal bli til Coop Prix.

Tore sier at den største utfordringen med dagens lokaler i overgangsfasen frem til nye lokaler er ferdigstilt - er naturlig nok å få **plass** til dagens vareutvalg samt varelageret de har overtatt i forbindelse med kjøpet av Superns lokaler som med tiden skal bli det nye Coop Prix. Å organisere varesortiment og samtidig administrere den omfattende **ombygging** som behøves - gjør at hverdagen blir veldig travel.

Han sier videre at mht. tidspunkt for å åpne **nye Coop Prix** vil bli noe forskjøvet i forhold til opprinnelig plan pga. byggetekniske utfordringer. Tore antyder en mulig oppstart i nye "Supern" i mai, men det er vanskelig å si noen eksakt dato. Innvendig må det meste rives og bygges helt pånytt for å tilpasse sortimentet og driften til Prix. I tillegg kommer et tilbygg for at alt skal få plass. Det er foreløpig for tidlig å si noe om de endelige kostnader dette medfører. Coop vil forsøke i størst mulig grad å bruke lokale entreprenører til en del av arbeidene. De gamle lokalene til Coop Marked vil senere bli lagt ut for salg. Eneste vilkår for kjøper er at det ikke skal drives salg av dagligvarer der.

Mht. **varesortiment** i den nye Prix butikken vil man i tillegg til det vanlige Prix-sortiment - forsøke å tilpasse utvalget til etterspørselen her ute, dvs. at det blir litt **assortert faghandel** slik som elektriske artikler og fiskeredskap. Det blir altså et bredere utvalg enn tradisjonell Prix-butikk.

Dagens betjening på Coop Marked blir overflyttet til Coop Prix - i tillegg kommer flere av de tidligere Supern ansatte også å fortsette da driften av Prix vil kreve flere ansatte enn Coop Marked. Han vil samtidig benytte anledningen til å skryte av alle de ansatte som han trives veldig godt å jobbe sammen med. De er rene "Gullrekka" sier han. Godt humør og uformell omgangstone er viktig for et **godt arbeidsmiljø**.

Driften av kafeen vil fortsette, men trolig med utvidet tilbud (middag/varme retter). Fortsatt drift vil betinges av at man klarer å få driften "til å gå rundt". Åpningstiden vil bli den samme som butikken. Forøvrig vil Coop ta lokale hensyn til kioskdriften når det gjelder endelig fastsetting av **åpningstider**.

Til slutt sier Tore at både han og familien **trives** allerede veldig godt her ute og har funnet seg godt til rette. Vi benytter anledningen til å ønske Tore med familie velkommen til Værøy og driften av Prix.

Bilder fra siste dagen på Supern: Ordfører overrekker blomster

"IPAD ARVID" I KVALNES PÅ NETT MED FREMTIDEN

TEKST OG BILDER ERLING SKARV JOHANSEN

En av de som ble viet oppmerksomhet i TV-programmet "Truls på kanten" i vår - var 87-årige Arvid Kvalnes - født og oppvokst i Kvalnes. Arvid er av "god gammel årgang" - født i 1926 i en tid da man verken hadde strøm eller telefon hjemme. For å kommunisere med folk andre steder måtte man bruke telegrafene eller brev. Arvid bodde i Kvalnes helt frem til 1982 - da han flyttet til Bodø fordi hans kone trengte behandling på sykehuset. Han hadde da drevet fiske helt frem til flyttingen. Først ombord som mannskap på mindre båter - etter hvert ble det større båter (bl.a. nybygget "Ula" på 51 fot som ble kjøpt i 1952). I 1976 kjøpte han "Kvalnes Senior" på hele 76 fot (var da største fiskebåten på øya) med 3-sylindret Norman semidiesel. Med den drev de fiske helårig hovedsakelig på Røstbanken - men også på Finnmarken i mange år.

Med Kvalnes senior satte de i begynnelsen av 1970-tallet dagsrekord med 18000 kg skrei og totalt rundt 300 tonn for sesongen. De driftet den gang med 4 lenker og 200 garn. Det ble mange turer i dårlig vær og Arvid innrømmer at man kanskje tok vel store sjanser enkelte ganger. Ofte ble Skarvholmleia brukt og kunne by på utfordringer ved uvær og sterk strøm.

Kvalnes Senior på tur ut til feltet

Av krigsminner husker han spesielt minesprengning i Vika som gjorde at ovnsringene hjemme ble blåst ut og en splint havnet under senga til bestefaren. Også senkningen av et polsk troppetransportskip i Vestfjorden - da to skøyter fra øya gikk til unnsetning og fikk med seg to livbåter hjem. Det kom ofte folk til Kvalnes for å høre på radiosendingene (radio som hele tiden ble flyttet rundt omkring pga. risikoen) fra London - noe som ikke var ufarlig pga. nazistenes forbud.

Maleri fra Kvalnes fra 1920-30 (Malt av Eilert Eilertsen etter fotografi)

Hus: Fra venstre Jensine Håndstad, Arnt Kvalnes, Petter/Kristian Olsen, Oluf Kvalnes, Johann Johansen og Normann Løkås.

Den tiden Arvid og kona bodde i Bodø jobbet han på fraktesbåten til Frithjof Olsen og seilte langs hele kysten fra Trondheim til Kirkens med stykkgoods og pellets(fra Kirkenes). For 3 år siden flyttet han tilbake til Værøy og Kvalnes hvor han nå bor. Men Arvid har fulgt med tiden og med sin Ipad er resten av verden bare "tastetrykk unna". Han sier at den viktigste grunnen for å anskaffe datamaskinen - var for å holde seg oppdatert på båttrafikken rundt øya, noe man kan gjøre på internett når det gjelder de litt større fartøy(bl.a. ferja)og få nøyaktig posisjon og andre opplysninger om båtene. Når han ser de nærmer seg Kvalnes - er det bare å sette seg ved vinduet og følge med når de kommer inn leia. Ellers er det greit å oppdatere seg om været på nettet samt se innom Facebook av og til.

Da Arvid vokste opp i en søskenflokk på 7(4 av dem lever ennå og bor på Værøy) - var det liv og røre i Kvalnes. Det var ikke så mange familier, men barneflokkene var store og på det meste bodde det rundt 50 mennesker her ute. Ofte samlet folk seg til lek og fest med mye skøi. Folk var flinke å besøke hverandre og syntes å ha bedre tid enn i dag selv om vi nå har hjelpemidler for det aller meste. Rikt foreningsliv og ofte fest på Idrettshuset eller Nordland. Selv trakterte Arvid trekkspillet og visste hvordan man skulle få opp humøret hos folk.

Morsomme episoder: En gang i barndommen før Arvid begynte på skolen - var han og lekte i fjæra sammen med Martin Olsen om bord i robåten - og ramlet plutselig ut av båten et lite stykke fra land. Han kunne ikke svømme - men han var snartent til tross for ung alder - og trakk pusten godt inn og lot seg synke til bunns for å gå på bunnen mot land. Hans kamerat hadde i mellomtiden - naturlig nok - blitt redd og dratt til lands for å hente hjelp. Da han kom tilbake med en voksen - hadde Arvid kommet kommet seg velberget til land. Da sa Martin:"han kunne no heller berre ha ligget der til det blei fjære - så det var ingen fare".

En annen gang var han i Solbottinden og rekte egg sammen med en kamerat men ble til sist stående fast i fjellet og kunne ikke komme seg tilbake. Men han var ikke rådløs og tok av beltareima sitt - og fikk skjøtet det med kameraten sitt belte. På den måten kunne han bli heist opp og berget både egg og livet.

Han husker også en episode hvor Hilda Wold hadde med seg en hel sekk med mingmaur hentet fra Bodøtraktene - som hun skulle bruke til å lage medisin til sauene. Om bord på båten til Kristian Wold aikk det imidlertid hull på sekken oa i lanæ tider etterpå krydde det av maur om bord på båten.

MED TRO PÅ FREMTID INNEN FISKERIENE

BILDER OG TEKST : ERLING SKARV JOHANSEN

Sørvik Fisk ved Frank Bensvik og Einar Færseth har i tillegg til kjøp av ny 90-fots fiskebåt i fjor - i løpet av sommer/høst investert i nybygg i form av lager på rundt 700m² fordelt på 2 etasjer som i hovedsak skal brukes til lagring av fiskeutstyr.

VP har intervjuet Frank Bensvik: **Hvilke entreprenører har vært brukt til nybygget og hvordan er dere fornøyd med arbeidet?**

Entreprenører er Linto as og Fagmek på betong-siden. Einar og jeg er meget godt fornøyd med det nye bygget og arbeidet som er gjort.

Mange problemer underveis i byggeperioden? Det ble noen problemer og noen overraskende hindringer som vi ikke hadde regnet mht. søknadsprosessen.

Hva tror du om markedsutsiktene for torsk i 2014? Store utfordringer på pelagisk side. Mht. hvitfisk tror jeg vi har sett bunnen og kanskje får en opptur nå etter hvert (håper jeg).

Kjøpt flere kvoter siste året?

Holder på med noen prosjekter. Har pr.dags dato begrensninger på struktursiden ("bare 2+2 eller 3+1) Håper det blir 3+3 eller 4+2 her i denne gruppen med ny regjering.

Største utfordringen i dagens fiskerier? Uforutsigbarhet, store svingninger på kvoter etc.

Hvordan ser du på utviklingen generelt her ute på øya den senere tid?

Det ser meget positivt ut. Det er bygget og investert mye her ute den senere tid.

Hvilke områder synes du vi her ute burde fokusere mer på og bruke krefter på?

Vi burde alle fokusere og bruke krefter på det positive fremfor det negative.

Det nytter ikke å bruke tid på å mene hva alle andre skal gjøre, eller hva alle andre gjør feil hvis man ikke bidrar med noe selv.

Vi har mye bra på Værøy og bør alle lære oss å sette pris på det. Det burde fokuseres og bruke kreftene mer på å leve etter "Du skal være mot andre slik du vil andre skal være mot deg".

Hvordan er du og Fiskarlaget(Frank er leder for Værøy Fiskarlag) fornøyd med den pågående mudringen av havna? Mudringen er vel egentlig en ferdigstilling av havneprosjektet som jeg tror alle er positive til.

Hvordan kan politikerne legge bedre til rette for at vi i fremtiden skal beholde kvoter og båter lokalt?

Det må være på den finansielle delen, tror jeg. Vanskelig å si. Kanskje lytte til fiskerne angående oljedebatten. Tror det blir vanskelig for fiskerne å etablere seg hvis vi skal følge "tut og kjør" prinsippet innen oljeindustrien. Værøy kommune er på tilbudsiden og flinke til å gi/låne penger gjennom næringsfondet.

Tilslutt vil Frank benytte anledningen til å oppfordre flere fiskere til å engasjere seg og delta på lagets møter

REDAKTØRENS TVILSOMME SIDE - HØSTEN 2013

Redaktør Erling Skarv Johansen Tlf. 7542608 - 48199927

Epost: erling.skarv.johansen@varoy.kommune.no

«TØRRFISKEN I HÅRDT VÆR»

Pga. stort press fra ulike dyrevernerorganisasjoner har EUs interne råd LGTS(står for "lite gjennomtenkte saker")vurdert å forby hending av fisk. De begrunner det med at hending er en avlivingsmetode som er lite human og ikke hører hjemme i dagens teknologiske og siviliserte verden - selv om det dreier seg om fisk som man bare for få år tilbake ikke trodde kunne føle noen form for smerte. Men nå har **laboratorieforsøk** på flekksteinbit og arktisk kolmule vist at fisk på lik linje med f.eks. dvergklatremus og den nære slektningen sothønefrosk og belgisk mørk sjokoladebollemus - er svært følsomme selv for små smertedoser.

Førstnevnte arter ble under smerteforsøkene utsatt for gjentatte avspillinger av den kjente norske folkemelodien "Fanitullen" på **ustemt hardingfele**, Torvald Stoltensbergs opplasing av biografen til tidligere statsminister Gro Harlem Brunstland samt reprise av de siste tolv episodene av Derrick dubbet på urdu. Selv for oss som har vært ute en vinterdag før - og har hatt vett til å komme seg fort innadørs igjen - kan ha problemer med å holde ut slike smertefulle og **traumatiske påkjenninger** over tid - og det viser seg at fiskene ikke er noe unntak. De viste tydelige **stress-symptom og suicidal tendenser** bare etter tredje kapittel med biografen til Brunstland hvor hun inngående beskriver sitt ikke helt uproblematisk forhold til Kåre Willoch og sin heltemodige og mangeårige innsats gjennom WHO i kampen mot malaria og navlebrokk. Smerteforsøkene begrenset seg ikke bare til påvirkning via hørselen. Fiskene fikk også vist plansjer med bilder av sløying av fisk, fullhengte fiskehjeller samt ivrig torsketungeskjærere i aksjon - noe som førte til voldsomme reaksjoner og **spisevegring**. Flere av forsøksfiskene måtte dopes ned med paralgin forte og gis oppfølgende **krisepsykiatri** etter denne ubehagelige opplevelsen. Ut fra disse vitenskapelige eksperimentene - som for øvrig utført ved Greenpeis forsøkslaboratorium i Boknafjorden på Sunnmøre - synes det for EU å være tilstrekkelig dokumentert at også fisk kan føle både ubehag og smerte - noe som har resultert i et høringsutkast hvor det bl.a. foreslås at både bløgging, sløying av fisk, skjæring av fisketunger og ikke aller minst hending bare unntaksvis skal kunne godkjennes i de tilfeller hvor det er tvingende nødvendig for **selvberging**. Iflg. den avdøde verdenskjente slektsforsker Charles Darwin stammer vi alle opprinnelig fra havet - slik at genetisk er vi alle brødre og søstre - en tankegang som kanskje enkelte av oss føler seg litt ubekvem ved. At f.eks. slimål og rognkjeks er våre fjerne slektninger rent genetisk er for mange en tanke som er vanskelig å svelge til tross for noen fysiske likheter. Uansett har fisk i likhet med oss krav til en human avliving og en **verdlig avslutning** av livet - heter det i høringsdokumentet - som ventelig nok har ført til en massiv proteststorm fra tørrfiskprodusenter og fiskere som føler sitt eksistensgrunnlag truet.

Men **ordfører Adolfsen** er ikke fullt så pessimistisk, men så er han jo vant til å finne nye og konstruktive løsninger i sin omskiftelige hverdag. Han sier til VP at f.eks. kan man jo marinere fisken i konjakk eller Løitens linjeakevitt slik kan man etter hvert få spennende produkt som «linje-torsk» noe som i tillegg til å være en mere skånsom avliving - kan åpne for nye markeder og kundegrupper. Å avvikle hendingen vil også bety at fiskeindustrien ikke vil være så avhengig av god tørk eller heller ikke utsatt for frost, skodde og telehiv.

Når det gjelder selve hengen av fisk er det iflg. fagmiljøet flere kritikkverdige forhold. En mastergrads-studie forfattet av den kjente finskfødte doktor Agina Perkele som tidligere fått Nobels biologipris for sin forskning på effekten av tarm-skylling på villsvin på Madagaskar - har påvist flg. uverdige forhold som et resultat av dagens hengetradisjon: fisken blir ofte hengt 2 og 2 sammen uten at det på forhånd er avtalt mellom partene. Minner mistenkelig om **tvangs-ekteskap**. Fisken blir hengende til allmenn spott og spe i ukevis. Hodekapping er heller ikke noe ukjent fenomen.

Det faktum at den antatt dårligste fisken blir etter tørk sendt til Afrika - minner sterkt om **diskriminering**. Den beste fisken blir etter måneder på tørk lagt til utvanning og i verste fall puttet i svovelsyrebad for å bli til noe til noe som kalles lutefisk. Dette er bare noen små utdrag fra rapporten som konkluderer med at dagens praksis ikke kan fortsette. Enkelte enfoldige sjeler har gått så langt som til å sammenligne dagens praksis med hva som skjer i land som N-Korea hvor folk blir hengt uten en rettfærdig rettergang.

Også den kjente og til dels omstridte Arne Martin Luther - kontrollverkets Kim Il Sung som enkelte har kalt ham - har bifalt EUs forslag og ser frem til at **Mattilsyn og kontrollverket** kan ansette om lag 7000 nye medarbeidere for å kontrollere at det nye påbudet blir fulgt. Hans motto er "Hver sjark sin egen fast ansatte kontrollør. De fiskere som evt. har tatt de nødvendige **sertifikater for sperring** av fisk - det er nå snakk om 3-årig obligatorisk desentralisert opplæring - og har fått dispensasjon for hending av fisk til eget bruk samt betalt et lite saksbehandlingsgebyr på om lag 20 000 kr - vil selvsagt bli kontrollert underveis i hele prosessen for å sikre at alt går rett for seg. De få gjenværende sjølprodusenter vil få tilbud om varig vern gjennom riksantikvaren og bli klassifisert som **kulturminner**.

Tidligere leder av Kystlaget og Kystpartiet **Steinar Bastesen** uttaler at EU nok en gang taler mot bedre vitende og mangler enhver form for bakkekontakt - og tilføyer uoffisielt at enkelte politikere har mindre mellom ørene enn en middels halvsummet hjellosing av moden årgang.

Ordfører Ellingsen på Røst sier i en pressemelding at et slikt forbud som foreslås - vil ha samme effekt på næringslivet i Lofoten som et **jordskjelv** styrke 8.2 på Richter skala og en tilsvarende tsunami på et sårbart øysamfunn. Han hevder videre at selv Querini ville ha snudd seg i graven om han fikk høre om EUs siste påfunn.

Private organisasjoner som "**Hjellosingens frilyndte venner**", "**Boknafeskens støtteforening**" samt "**Baconfettets gastronomiske broderskap**" har varslet demonstrasjoner mot et forbud og sier at å forby produksjon av tradisjonsfisk er et overgrep mot menneskeheten og vil bringe saken inn for menneske-rettigheitsdomstolen i Haag. Andre støttespillere som den kjente **fjernsynskokken Hellstrøm** har allerede opprettet en egen nettside kalt: tørrfisktilhelefolket.com hvor det ligger egne underskriftslistor mot forbudet samt et forum der det er åpent for alle å legge frem sine synspunkt på saken. Bl.a. har kjente personer som FNs generals-sekretær Bank i Bor-det skrevet i et følelsesladet innlegg under den fengende tittel "What the world needs know - is more boknafesk and hjellosing" og legger til at han i mange år har bestilt både **lutefisk og hjellosing** fra Værøy som han bruker når han skal avvikle vanskelige møter i Sikkerhetsrådet. Han sier etter et slikt måltid har de fleste deltakerne mette og fornøyde blitt enige selv på de vanskeligste konfliktområder.

Så sent som for en måned siden var han i N-Korea og hadde med seg en kasse boknafesk til Kim Jong-un som etter måltidet overraskende lovpriste USA som et arbeiderparadis og foregangsland som N-Korea kunne lære mye av. Han gikk til og med så langt som å love å bruke atomprogrammet sitt til heretter kun å produsere nyttårsraketter samt omgående å åpne grensene sine for import av all slaas tradisjonsfisk fra Værøy.

Etter dette har FN vurdert å tvangsfore **palestinere og jøder** med boknafesk for å fortgang på fredsprosessen. Iflg. general-sekretæren har boknafesk samme beroligende virkning som tredobbel dose valium men smaker mye bedre og er helt uten bivirkninger. Han er heller ikke fremmed om å promotere hjellosing både som et kosttilskudd i land som er rammet av jordskjelv og tsunami - og også samtidig et middel for å holde malarimygge og annen styggedom borte pga. den sterke **aromaen**. Fiskeindustriens landsforening ser allerede for seg nye markedsmuligheter og spår at det snart vil dukke opp egne boknafesk og lutfisk fast food utsalg som vil utkonkurrere dagens sushi-barer og Burgerking.

Leif Arne sier han vil forsvare tørrfisk «med alle midler»

For å omgå et evt. hengeforbud har kreative sjeler allerede utviklet egne **gjør-det-selv sett** hvor man kan bygge sin egen fiskehjell hjemme og henge opp hva man har for hånden. Det rapporteres at en temperamentsfull dame fra Skippagurra med en voldelig fortid som utkaster på deltid og sleggeinstruktør - har hengt opp sin lettere alkoholiserende mann til tørk på hjellen. En desillusjonert isfisker fra Åndalsnes som tidligere har gått på sterke antidepressiva - rapporteres å ha blitt så opplivet ved å sette sammen sin egen fiskehjell at han har søkt stilling som leder av den lokale frivillighets-sentralen og stilt opp til valg som leder av det kirkelige fellesrådet. Iflg. den vernede bedriften "**Steike Arti**" fra Surnadal på Nord Møre som produserer fiskehjell-byggesettet - sliter man allerede med å dekke etter-spørselen. Organisasjoner som "Mental helse" og "Kriminalomsorg i frihet" har nå lagt inn en større ordre sammen med magasinet "Skitt fiske" som skal bruke settet som vervepremie.

Som en fisketilvirker her forleden uttalte til VP: Får vi ikke lov til å henge fisk - hvem skal vi da henge? Et betimelig spørsmål som nok mange har stilt seg. Vi skal ikke her helle bensin på bålet ved å foreslå høvelige alternativ som kunne ha godt av å bli hengt til tørk i alle fall i perioder. Fiskerlaget har naturlig nok tatt fullstendig avstand fra forslaget - og frykter at man i neste omgang finner ut at det heller ikke er bra for fiskens mentale eller fysiske helse å bli saltet, henlagt på grunn av bevisets stilling eller lagt på is. Det kan ende opp med at vi selv må spise opp fisken innenlands, frykter man. Noen har allerede forsøkt å gå nye veier som «bålrøyking» av fisk på hjell uten å få så mye positiv respons i likhet med prosjektet:»Frysetørret Slappfisk». Det er ikke lett å være innovative og stadig må fornye seg i den hårde konkurransen.

PINSEKIRKA ARRANGERER "KRIK" HELG PÅ VÆRØY

Tekst/bilde: Anne Margrete Ofte Arntsen Redigert av Erling Skarv Johansen

Helgen 20.-22.september var mange av øyas unge samlet til tre fine arrangementer i regi av Pinsekirka. Under ledelse av Åse Britt Godø, og et nytt bekjentskap Arne Sæter, møttes ca 25 unge i alderen 6. klasse og oppover til trening i gymsalen. Lørdag gikk en liten sprek tropp på tur på Heia, før vi igjen hadde en trivelig sosial samling på lørdagskvelden med trening i gymsalen, og åpen kafè i skolens nyhall. Siden Pinsekirka har lånt ut lokalene sine til Værøy Kommune og barnehagen, må samlingene foregå i andre omgivelser. KRIK er et populært innslag i arbeidet og byr på en fin variasjon med fysisk aktivitet, som både er bra for kroppen og bidrar til fellesskap og samhold. KRIK står for Kristen idrettskontakt. På landsbasis har KRIK ca 14.000 medlemmer, 18 av disse befinner seg på Værøy og er et av de største lokallagene i Nordland fylke.

SKOLEN - HØSTENS INNSAMLINGSÅKSJON FOR DEMENTE

Bilder ved Geir Torstenson og Jill Arntsen

NYTT FRA VÆRØY IDRETTSLAG v/Rita Adolfsen

Tekst/bilder: Rita Adolfsen

Redigering/bilder: Erling Skarv Johansen

Idrettslaget hadde som alltid **bilrebusløp** på Værøydagan.

Gevinsten til vinneren var ulike fiskesorter, til stor glede for vinneren som ikke var fastboende på øya. Med på laget denne gang hadde idrettslaget øyas tidligere Lensmannsbetjent Svein-Arne Jensen.

Idrettslaget hadde sin tradisjonelle **sesongkos** i September.

Dette er en avslutning der vi får vist barna hvor mye vi i styret setter pris på den innsatsen de gjør gjennom året, samt å gi trenerne en liten oppmerksomhet. Noen av foreldrene baker pizza som vi koser oss med. Barna fikk i år utdelt pokal og liten sekk.

PLANER FREMMER FOR IDRETTSLAGET.

-De minste skal også i år ha **juletrelotteri**. Dette går ut på å selge lodd for 50 kr pr stk der vinnerne får dra i "det nye plantefeltet" å hugge sitt eget tre før jul. Dette var noe som de minste satte stor pris på i fjor. De selger 10 lodd hver og får selv trekke en vinner på sine lodd.

-Idrettslaget har i samarbeid med Shirley Bottolfsen tenkt å ta en **julegaveinnsamling** for de i Bodø som ikke har økonomi til å kjøpe julegaver for sine barn.

De hadde en slik innsamling i fjor i Bodø, men i år var det usikkert at dette ble noe av.

Under kafeen i forbindelse med julegrantenninga kommer det til å stå et juletre på scene på idrettshuset. Her kan man legge gaver man har lyst å gi.

Pakkene må være ferdige innpakket med en liten lapp der det står hvilke aldersgruppe og kjønn pakken passer for. Pakkene blir sendt til Bodø der Shirley deler dem ut til de som har stor glede av dem.

Årets kafe under julegrantenninga blir arrangert av støttelaget til Værøy mannskor.

-I November begynner vi salget av reiselotteriet vårt.

Fjorårets vinner var en lykkelig Asgeir Jakobsen som mottok en premie på 10.000,-

Idrettslaget har trukket ut Terje Hansen som får gavekort på G-max på kr 500.

Gjerdet er kommet på plass på kunstgressbanen til kommunen.

Idrettslaget som disponerer banen har tatt på seg arbeidet med å bordkle containeren som skal være et lager for diverse utstyr. Det skal i tillegg settes opp en brakke som skal være **salgsbu og lager** for spilleutstyr. Idrettslagets kasserer Terje Hansen bruker store deler av fritiden sin på kunstgressbanen. Det er søkt etter midler for å kunne ferdigstille den påbegynte lekeparksen (påbegynt som at vi har fått gresskledd den). Planen er at det skal bli et samlingspunkt på øya der det skal settes opp benker, grill og lekestativer.

HISTORIEN OM BOTANICS FORLIS VED HUNDHOLMEN

VED ERLING SKARV JOHANSEN

Originalbilde av "Botanic" som daværende ordfører Johannes Rønning fikk fra Marinemuseet i Hull

Vår kjentmann Gunnar Eriksen forteller: "Tidlig på dagen 27.12 1910 hørte de som bodde i Breivika en dampskipsfløyte som ult. De skjønnte at noe var galt for lyden kom fra Hundholman. Det var sørøst kuling med snø/sludd-byger. De satte ut 2 robåter og 6-7 mann rodde innover for å hjelpe. Det var min bestefar Albert og 3 av hans sønner og brødrene Frithjof og Einar - kanskje også deres far Ole. Det var en engelsk tråler som hadde forlist. Båten var en engelsk tråler - Botanic. Den kom fra Barentshavet og hadde trålet etter flyndre. De hadde los til Tranøya hvor losen gikk i land. Etter det låg Vestfjorden åpen videre. Med dårlig vær og liten sikt kom de ut av kurs. Det ble fortalt at noen trolig var beruset. De fortalte at de trodde de var ved de Cliffs of Dover. Flyndra lå i korg, runde flettet sådanne, 60 cm høye og 50 cm brede med 2 handtak. Vi hadde 3 slike hjemme.

Kull som senere ble skyllet i land ble plukket opp for å brenne, men det brant dårlig. Det finnes ennå rester av kull i fjæra på holmen. Stimkjelen ble senere skyllet opp på holmen. Den var ca 2x2 meter og lå der i mange år etterpå. Båten var gått på et skjær og sunket innafor Storholmen (austsiden). Det var 4 eller 5 som var i live, 4 eller 5 ble funnet omkommet. Blant de omkomne var kapteinen. Han var dansk og hette Weje. Han ble begravet på Værøy. En ble funnet død på Sandskjæret. Kanskje hadde han reddet seg til Storholmen og hadde sett Sandskjæret mot fastlandet og trodd han kunne svømme over dit. Det var en skipskatt om bord også men den ble ikke funnet." (Bildet til venstre: Gravsteinen til kaptein Veje)

Fakta: Botanic var en 141 fots tråler på 312 tonn bygd i 1907 av Earles Shipbuilding i Hull. Den var utstyrt med en trippel ekspansjon dampmaskin. Mannskap på 12+kaptein.

Gunnar forteller videre: "Min far fortalte: 4 døde ble lagt i bua hos oss. Kapteinen lå på en benk i den ene stua hjemme. Både overlevende og døde ble etter hvert sendt til England. Båten var fra Hull. Skjæret som båten gikk på ble etter dette forliset kalt for Botanic-skjæret."

Et nordlandsk auksjonsobjekt og dets historie

*Et filatelistisk sideblikk på en lokalhistorisk postgang
fra et øysamfunn i nord for vel 150 år siden –
med postførerprofiler fra land og hav bak slitet for å oppfylle
Postvesenets krav og folkets behov.
Hva kunne vel ikke et auksjonsobjekt fortelle.....*

av Helge Musæus Hagenæs

I en tid, der den papirløse kommunikasjon i form av digitale tele- og satelittjenester i stadig større grad blir mere omfattende, kan det se ut som det samtidig vil bli viktigere å intensivere den kulturbevarende innsatsen.

Til denne kategorien hører klart det filatelistiske arbeidet for å registrere og ajourføre posthistoriske data for ettertiden.

I denne sammenhengen, vil godt kjennskap til lokale forhold, kombinert med en viss grad av filatelistiske kunnskaper, ikke

bare være nyttig, men faktisk også en klar forutsetning for å oppnå et korrekt og kvalitetsmessig fullverdig produkt.

Typisk for denne sektoren innen filatelen, er derfor postale objekter knyttet til nærområdene, som eksempelvis stempel- og postkortsamlinger, litterære fagutgivelser over ulike poststeder og -ruter i de enkelte landsdelene, med andre ord det vi vanligvis sammenfatter i begrepet hjemsteds-samlinger.

For min egen del var det langt på veg en «Askeladden-opplevelse», da jeg for kort tid siden, fra et par av Moldenhauers auksjoner (nr. 65 og 67) i de respektive kataloger, kom over to nordlandske helpostobjekter som umiddelbart fattet min interesse. Begge var tilsynelatende beskjedne i eksteriøret; dvs. uten de mer prangende portosammen-setninger og stempelserier de mer «glamorøse» luksusobjektene gjerne kan smykke seg med. Destinasjonen «Bodø» og den noe unnselige påtegningen «Værø 12/4 58», viste at det her dreide seg om en lokal forsendelse fra Værøy til kjøpstaden Bodø fra 1816. - Sjøl om den rette strekningen mellom de to stedene bare utgjør ca. 49 nautiske mil, skal det straks vise seg at postgangen på mesteparten av 18-hundretallet, var langt mer besværlig og tidkrevende, enn hva distansen skulle antyde.

Værøy, eller Værø som det hette dengang, mellom det sydlige Røst og Lofotodden, huset på den tid da disse forsendelsene fant sted, rundt 230 «sjeler», i hovedsaklig konsentrert i den nordlige halvdel på den nærmere 18 kvadratkil. store øya. Her grupperte bosetningen seg igjen over en nordlig (Nordland), østlig (Breivik) og sydlig (Sørland) del av øyområdet - i tillegg til det forlenget fraflyttede Mostad i øvas sydende. Siden den gamle og tidligere Vågankirka (1799) og Prestegården lå begge i Nordlands-bygda, langs den åpne stranda og nordvendt mot Lofotveggen, var dette langt inn i det 20. århundre det naturlige samlingsstedet for øyfolket. - En ytterligere og medvirkende grunn til kirkestedets sentrale rolle i øysamfunnet, var nok dessuten på den tiden gikk praktisk all forbindelse mellom Lofot-øyene og de styrende organer, lokalt som

sentralt, via Lofoten, fordelt mellom tettstedene Sørvågen/Moskenes, Ballstad, Kabelvåg og Svolvær. Mellom de postbringende dampskipsrutene langs kysten på nord og sør, og bipostrutene til og fra de enkelte stedene i Vesterålen og Lofoten, med Værøy og Røst i sør, - tjente Svolvær funksjonen som regionens postknutepunkt. Dermed ble den vesle bygda lokalisering også viktig for øyas kontakt med omverdenen.

Fra 1. april 1851 - altså allerede i pre-frimperperioden, ble det bestemt at utgiftene med bipostruten for Værøy skulle dekkes av Staten. Siden Værøy/Sørvågen utgjorde den sydlige halvpart av bipostrutstrekningen over den lumske og fryktede Moskenesstrømmen, var det klart om å gjøre at denne overfarten måtte bli kortest mulig, dvs. fra Nordlandsbygda.

Særlig var dette hensynet viktig, når en tenker på at dette åpne havstykket skulle forseres til alle årets tider med kun segl og årer som fremdrift. - Postbåten i dette tilfellet var hovedsaklig en Nordlands-åttning, utstyrt for 4 årepar. Men som oftest under noenlunde rimelige værforhold kunne de klare seg med bare 3 mann med hvert sitt årepar.

Sjøl om poststyrelsen la vekt på at bipostrutstjenesten i likhet med den dampskipsbaserte hovedpostruten egentlig skulle være 14-daglig, «erfarte man snart at det var været og ikke postverket som bestemte når posten kom frem».

Forts. neste nr.

Enkeltvektig brev sendt fra Værø til Bodø. Datert Værø 12/4-58, sendt med «Dampskibet Nordcap», stemplet Nordland 23/4-58.

LILL BERIT MED GAVEBUTIKK OG FRISØRSALONG

TEKST OG BILDER: ERLING SKARV JOHANSEN

Værøyposten har intervjuet Lill Berit Knutsen som har startet gavebutikk og frisørsalong i det nedlagte sykehjemmet.

Hun sier at hun er fornøyd med de midlertidige lokalene og responsen fra lokalbefolkningen har vært god.

Folk er glade for at de kan få kjøpt Black Design og leker her på Værøy.

Dagens sortiment består av gaveartikler, leker, smykker og forskjellige småting. På frisørsalongen jobber Justyna Skora, som er utdannet frisør fra Polen med 1 års praksis. Hun er både veldig flink og grei jente som har tatt med både mann og 2 barn til Værøy hvor de trives godt.

Hun blir til sommeren å bygge ny butikk på andre siden av veien i forhold til Supern. Det blir et nybygg på 110m². Beliggenheten vil nok gjøre at enda flere kunder kommer innom. Ettersom kundegrunnlaget ikke er så stort her ute - er det litt begrenset hva slags sortiment hun kan ha, men er åpen for forslag til nye ting. Generelt synes hun at lokalbefolkningen har vært flinke til å støtte opp om butikken.

Nybutikken har datteren Lill Mari gitt det hjemmekoselige og originale navnet «'os ho Berit». Til jul kommer det mange nye og spennende leker og gaver. Mesteparten kommer allerede i slutten av oktober.

Lill Berit har bodd på Værøy hele livet hvor hun har nesten hele familien sin og mange gode venner. Lengter alltid hjem til øya når hun er ute og reiser. Hun synes Værøy er en nydelig øy og trives godt her ute.

Værøyposten synes hun har fått det veldig koselig i de midlertidige lokalene og benytter anledning til å ønske henne lykke til med nyetableringen!

GRØNLANDS APOSTEL HANS EGEDE OG NORDLANDSKIRKA

Ved Erling Skarv Johansen

Maleri av Hans Egede

Fra Hans Egedes eldstad

Hans Poulson Egede - mest kjent som Grønlands apostel - ble født i Trondenes i 1686 og fikk sin skolegang hos prestene i Kvæfjord og på Hamarøy - og senere studerte han teologi i København. I 1708 begynte han i tjenesten som kapellan i Kabelvåg. Her bidro han til byggingen av ny kirke i Kabelvåg -trolig ferdig

i 1714. Som kjent ble denne kirken senere flyttet til Værøy. Hans Egede avholdt sin avskjedspreken her mens kirken stod i Vågan. Kirkeregnskapet forteller at han også betalte for produksjonen eller restaureringen av altertavlen i 1714.

Hans Egede fikk tidlig visjon om å dra til Grønland for å virke som misjonær og gjenkristne nordboernes etterkommere. Reisen i 1721 ble muliggjort med blant annet hjelp fra sin kone Gjertrud Raschs bror som drev handelsfart oa fanast fra Kvæfjord.

Kapellet Elgsnes

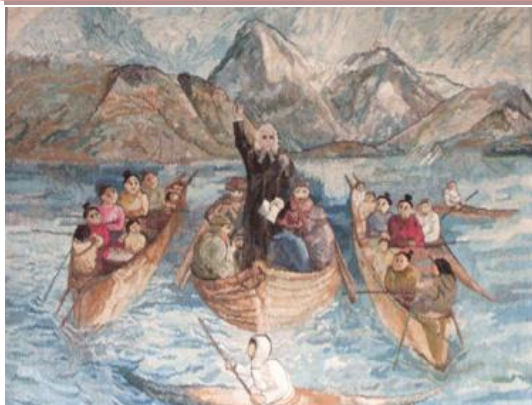

Edvard Ruud

Hans Egede fant tidlig ut at den norrøne bosettingen ikke eksisterte lengre og begynte isteden å drive misjon blant inuittene og grunnla Godthåb som i dag er Grønlands hovedstad. Ved siden av misjonsvirksomheten - ledet han også koloniens handelsvirksomhet - samt foretok geografiske, kartografiske og etnografiske studier.

For sitt arbeide ble han i 1741 utnevnt til biskop over Grønland. Selv om han dro fra Grønland i 1736 etter at koppe-epidemien tok livet av nesten halvparten av befolkningen - så han det som sitt livskall å virke for grønlendernes sak. Han bør også huskes av ettertiden som den som sikret Grønland som dansk-norsk område i en periode da hollenderne forsøkte å overta kolonien.

Edvard Ruud, kjent nordnorsk lyriker, sanger og folkeminne/musikk samler fra Elgsnes utenfor Harstad - fikk reist et kapell på Elgsnes viet til minne om Hans Egede. Han sendte oss et stykke brent leire fra eldstaden til Hans Egede på Gønland og skrev flg.: "Lyset er frå ei kone på Grønland som skal tendast til teikn på det lyset som Egede bar med seg fra Vågan - og tendte på Grønland. Det brenner enno i grønlendernes hjarte og sinn og er levendegjort i den grønlandske kirke og menighet til audmjukt og ærlig kristent arbeid".

LOKALE GAVETIPS TIL JULEN 2013

TEKST/BILDER ERLING SKARV JOHANSEN

Kent på kiosken har en god del bøker og en del andre ting med lokalt tilknytning

Mange har vel kanskje ikke tenkt over at vi på Værøy finnes mange produsenter og selgere av gaveartikler ol. som kan brukes til julegaver. Spesielt når man skal kjøpe noe som skal sendes til slekt og venner som bor utenfor øya - er det vel litt ekstra morsomt å kunne gi noe med lokal tilknytning.

Vi har her prøvd å samle en del produsenter/selgere og fortelle litt om hva de kan tilby - og kanskje blir det flere Værøyting under treet i år.

Aril på Lofoten Brukskunst har alt mulig rart og spennende i sine hyller - både gammelt og nytt. Tlf 45065800

Miljøstua har hatt sin årlige salgsmesse med masse selv-lagede gaveartikler, men har fremdeles en del ting igjen - henvendelse Miljøstua

Det nærmer seg den årlige salgsmessen for Fiskarkvinnelaget - møt opp på Idrettshuset 17. 11

Kunstmaler Iradj har en del nye malerier - se Facebook. Besøk på studio i Vågen etter avtale - ring 93045739

NM-mester 2012 i lute-fisk Jarle har både fisk og hvalkjøtt Tlf.95231715

Den anerkjente lokale fotografen Leif Arne Olaussen har mange flotte bilder fra Værøy. Treffes på tlf 97771605

Fotobok laget av Erling - 24 sider - med om lag 80 natur-bilder fra Værøy 2012-2013 selges kr 270 Begrenset opplag. Ring 48199927

Den kreative Aina på Kaosheimen har garn, egendesignede klær, smykker og ting til heimen. Åpent Man-Lør

Erling selger DVD kr 150 med over 550 foto fra Værøy tatt i perioden 2010-2013 og med musikk av Værøy Mannskor og Leif Roger Røstgård (tlf 48199927)

Lotus Spa på Tyvnes tilbyr gavekort på flere typer behandling. Gavekort fra kr 300. Monthien og Punnara ønsker nye og gamle kunder velkommen (tlf 48199927)

Lindas Import har hatt en eksplosiv økning i salg av såkalte «wallstickers» (veggord) og har et utrolig stort utvalg. Flere nyheter til jul. Bestilles på websiden: www.lindasimport.no

Lofoten Sjokolade byr på trekiste med sjokolade og bok på 187 sider o.a. nyheter. I boken kan du bla. nt annet lese om den livsviktige lofotkista, lofotfiske før og nå, sjømat, Lofoten og oppskrifter. Her er åpningstider frem til jul: Mandag til og med Lørdag: 0730 - 1400 og 1600-1800

Skarven keramikk v/Erling har utstilling på Gamle Helseheimen. Godt utvalg i håndlaget «kystkeramikk» samt stort utvalg innrammede bilder fra Værøy. Ring 48199927 for å avtale besøk

Husfliden har godt utvalg i lokale produkt - strikkeplagg, bilder og mye annet fint

VÆRØY PÅ LANGS OG PÅ TVERS - LEIF ARNE OLAUSSEN

Redigert av Erling Skarv Johansen

DEN SERIØSE SIDEN v/ Erling Skarv Johansen

Andre boller da vi var ung!

Nå har jeg sittet
stille mer enn 30 sek!

Har dere hørt vitsen om svensken,
dansen og Røstværingen??

At jeg glemte å kjøpe
wienerbrød i dag!

Hurra! Jeg fant teksten
til "Ja, vi elsker"

Ikke orden på
noe lenger!

Sammen er vi
dynamitt!

Nei, blir ikke aktuelt å skifte
ut Gammelpus med denne!

Bedre med en
høne i hånden enn
10 på taket

Hvor var det nå jeg hadde
gjemt kjeksene???

Ikke vær lei deg Judit, kanskje du likevel
får være med på eldretur neste år!

SATELITTER, NORDLYS OG FJERNKONTROLLEN..

Tekst/bilder: Geir Torsteinsen

Redigert av Erling Skarv Johansen

HVORDAN HENTE ENERGI OG INSPIRASJON FRA NATUREN?: Alt man trenger er et godt liggeunderlag, en god sovepose og kanskje ett telt? Gode venner og godt vær er heller ikke å forakte..

Når været er flott og lykken står en bi, kan man oppleve ting som er få forunt - god næring for kropp, sjel og sinn. Da tenker jeg på ting som: En million stjerner på en klar himmel.

Følg din egen satelitt...

Ha ønskene klare for du vil garantert se ett stjerneskudd.

Ørner i fri utfoldelse

En kobbe hvis du er heldig

Nordlys – et skuespill ute like

Måneoppgang – en rød sådan ved midnatt.

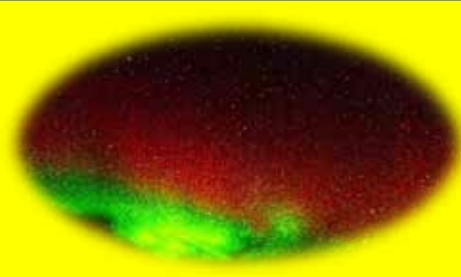
I tillegg kommer roen og freden som følger med manglende tilgang på dagens moderne og vanedannende teknologi.

Mangel på mobildekning, ingen flimmer fra og dragning mot pader, store flatskjermer, prosjektorer, apper og ulike sosiale medier...Jeg kan jo ha fått en mail, en SMS, MMS, en oppdatering få FB (Facebook), kanskje til og med en melding – de kan jo tro at jeg er syk, kanskje til og med død... ?

Jeg sitter nå der...: Gode venner, vi prater og ler, det knitrer og varmer fra bålet – rødt, oransje, rosa, gult, lilla, sort – flammer, levende flammer – like fascinerende som dets motsats: vannet; blått, sort, lilla, oransje, gult, rødt – et lerrett for månens, solas og nordlysets spektakulære stråler – enhver prosjektors og kameralinses overmann. **Naturens gullrekke:** Sol og bad. Oppdagelsestur i fjæra, samle rekved til bålet. Solnedgang og båltenning. Kveldsmat rundt bålet. Stjernemagasinet; Telle, finne bilder, satelitter og stjerneskudd. Nordlyset på den røde løperen. Måneoppgang. Mannen i månen takker for dagen og ønsker natten velkommen ikledd sin fluoriserende superdrakt.. God morgen Norge. Sol, fugler, bølgeskulp og knitring fra bålet som det hyggelige reisefølget har tent.

Etter drømmer søte og en natts søvn ledsaget av uant mye frisk luft, fravær av hybelkaniner, midd og snorkende lydrefleksjoner, knirkende dører, slamrende rullgardiner, tikkende klokker og repeterende vekkerklokker --- våkner man av solen i øynene og morgenfriske fugler..

Med ny farge i kinn og sinn synker jeg ned i sofaen hjemme, det lukter bål av hele meg og jeg strekker meg med god samvittighet etter fjernkontrollen..

GAMLE FOTOMINNER FRA OMSORGSSENTERET

TEKST OG BILDER: JUDITH ADOLFSEN REDIGERT AV ERLING SKARV JOHANSEN

Annv Hansen bretter klær

Besøk fra skolen

Tur på Heia: Ella Lorås

Hans og Johanna

Mary Eiterjord får besøk av oldebarn fra Oslo

Emilie og oldemor Olea

Koselig avslapping av ektepar Håndstad

Ole og Olea koser seg med nissene

Ella og Dagmar

Kaffekos på stua

SMÅNYTT HØSTEN 2013

v/Erling Skarv Johansen og Geir Torstenson

STOR GIVERGLEDE: Årets innsamlingsaksjon til demenssaken er nå avsluttet og viste faktisk at Værøy topper listen når det gjelder Lofoten-kommunene med hele 76 kr pr innbygger foran Røst med 64 kr. Skole-elevene samlet alene inn vel 20000 kr. I fylkes-sammenheng ble Værøy nr 4.

Omsorgssenteret benyttet de mange fine sommerdager til å kose seg ute med kaffe og kaker.

Flere "løse fugler" foretrekker Værøys flotte natur

Unge gründere med selvlaget kaviar

Elektriker Snorre får liv i gate-lysene igjen

Skoleutflukt til Sørlandshagen: Geir Torstenson forteller:

Strålende vær, litt leker, litt mat og drikke. Alle så ut til å kose seg. Flere "falt" i vannet og ble mer eller mindre bløte, men det var en dag da dette ikke var så farlig - tropevarme er noe som slår meg når jeg tenker på denne dagen.

Lite er så fascinerende som vann uansett form og temperatur - så la barna utfolde seg bør man jo gjøre, men det er ikke alltid like lett, når antallet nærmer seg 100 og ansvars-følelsen slår inn. Balanse-gangen mellom frihet under ansvar og moro versus kjedelig er ikke alltid så lett å få til, spesielt for de voksne... ☺

"MITT KJÆLEDYR" - ZISSI - DET ER IKKE STØRRELSEN DET KOMMER AN PÅ!

Tekst/bilder: Erling Skarv Johansen

Zissi utmerker seg ikke pga. størrelsen og med en matchvekt på 3,5 kg utgjør hun ikke noen stor fare for sine omgivelser med evt. unntak for avkreftede og tiårskomne småpurv. Men til gjengjeld har hun sjarm og utstråling i tonnevis. Hennes samboere Lars og Herborg sier at de stadig vekk er noen som tilbyr å kjøpe Zissi når de er ute og reiser sammen.

Zissi kommer fra et kull født 23.6 i 2007 på 9 søsken fra en oppdretter på Kløfta ved Lillestrøm - og etter et år med byliv(Bodø) ønsket hun selv å flytte til et mer sivilisert sted - og det ble da selvsagt Værøy - hvor hun lever lettere bortskjemt et liv i "sus og dus".

Lars og Herborg har bare hatt en hund tidligere(30 år siden)og ellers har katter vært fast inventar frem til Zissi dukket opp på arenaen. Forholdet til andre katter er vel heller lunkent - bortsett fra "Lodotten" som har inngått våpenhvile basert på gjensidig respekt. Ellers blir andre katter samt "løse" fugler bortvist uten skånsel. Iflg. Herborg har Zissi "det mest i kjeften" og går bokstavelig talt ikke av veien for å utfordre betydelig større firføttede slektninger. Zissi er en salig blanding av rasene Toypuddel (var opprinnelig jakthund!)og Papillon(små dvergspaniels og betyr "sommerfugl").

Ellers forteller de at Zissi er både allergivennlig og så langt ikke har vært plaget av sykdom. Hun er veldig aktiv, lekete, kosete og fin vakthund. Hun er godt selskap og ideell turkamerat. Hun er dessuten en stor "humørspreder" og veldig sosial - hun virker som en "magnet" på andre når man går tur. Blir fort midtpunktet blant folk. Det eneste som får henne i dårlig humør - er å måtte være alene hjemme. Zissi elsker å gå tur og liker godt å kjøre bil.

Når det gjelder kostholdet - spiser hun omtrent alt inkl. egg og bacon! Zissi er en oppvakt og klok hund og elsker å stå og følge med i vinduet på livet i den trafikkerte "Skippergata". Ellers er både seng og sofa hyppige oppholdssted. Litt bortskjemt innrømmer Herborg og Lars. De skulle for øvrig ønske at det var mulig å få avholdt dressurkurs(for hund og hundeiere)på Værøy.

